

Kunnskapsprøven for skjenkebevilling: pensum og huskeliste

Tallene, reglene og paragrafene du oftest trenger på kunnskapsprøven for skjenkebevilling, samlet på noen få sider. Nyeste versjon: www.kurs.ing/ressurser/kunnskapsproven-skjenkebevilling-pensum-pdf

Styrer og stedfortreder på et skjenkested må ha bestått kunnskapsprøven for skjenkebevilling (alkoholoven § 1-7c). Prøven er en elektronisk flervalgsprøve på 60 minutter (alkoholforskriften § 5-4). Guiden samler tallene og reglene du oftest trenger, tema for tema, med paragrafen ved siden av. Den erstatter ikke lovteksten.

1. Om prøven	2. Pensum tema for tema
3. Fellene flest går i	4. Huskeliste for prøvedagen
5. 10 øvingsspørsmål med fasit	6. Kilder og mer øving

1. Om prøven

Hva	Regel	Kilde
Tid	60 minutter	af. § 5-4
Gebyr	400 kr per forsøk	af. § 5-6
Frist for kommunen	Prøve innen 2 måneder	af. § 5-3
Pensum	Kunnskap om kap. 1, 4, 5, 7, 8 og 9	af. § 5-4
Spørsmål og krav	30 spørsmål, minst 24 riktige*	Oslo kommune

Skjenkeprøven krever kunnskap om alkoholovens kapittel 1, 4, 5, 7, 8 og 9, og kjennskap til kapittel 2, 3, 6 og 10 (alkoholforskriften § 5-4). Forskriftene som er gitt med hjemmel i de samme kapitlene, hører også med.

*Forskriften sier ikke hvor mange spørsmål prøven har. Tallene 30 og 24 er hentet fra Oslo, Bergen og Tromsø kommune, som alle oppgir det samme.

Kunnskapsprøven for salgsbevilling er en annen prøve med annet pensum. Bestill den som passer rollen din.

2. Pensum tema for tema

Hvert tema har tallene fra lovteksten med paragraf, og punktene fra «Kort oppsummert» i Kurs.ings kurs for kunnskapsprøven for skjenkebevilling.

1. Begreper, alkoholgrupper og bevilling

TALLENE DU MÅ KUNNE

Regel	Tall	Kilde
Alkoholfri	Under 0,7 %	al. § 1-3
Alkoholsvak	0,7–2,5 %	al. § 1-3
Gruppe 1	Over 2,5 og høyst 4,7 %	al. § 1-3
Gruppe 2	Over 4,7 og under 22 %	al. § 1-3
Gruppe 3	22–60 %	al. § 1-3

KORT OPPSUMMERT FRA KURSET

- Formålet med alkoholoven er å begrense skadene alkohol kan gi, blant annet ved å begrense forbruket (§ 1-1).

- Loven gjelder innførsel, utførsel og omsetning av alkoholholdig drikk i Norge (§ 1-2).
- Alkoholholdig drikk er over 2,5 %. Brennevin er 22 % eller mer (§ 1-3).
- Salg, skjenking og tilvirkning krever bevilling (§ 1-4a).
- Servering uten bevilling er forbudt på serveringssteder og i offentlige lokaler, også når den er gratis (§ 8-9).
- Flere bevillinger i samme lokale kan bare gis til én bevillingshaver, med mindre tidene ikke overlapper (§ 4-1).
- Bevillingen skal til enhver tid utøves forsvarlig og etter vilkårene (§ 4-7).
- Kommunen gir skjenkebevilling, med unntak av noen statlige bevillinger (alkoholloven § 1-7).
- Kommunen skal hente uttalelse fra sosialtjenesten og politiet, og kan spørre skatte- og avgiftsmyndighetene.
- Kommunen kan legge vekt på antall steder, karakter, beliggenhet, målgruppe, trafikk og lokalmiljø (§ 1-7a).
- Kommunen skal ha en alkoholpolitisk handlingsplan (§ 1-7d).
- Saksbehandlingsfristen er fire måneder, men bevillingen anses ikke gitt om fristen går ut (§ 1-11).
- Politiet og skatteetaten må gi nødvendige opplysninger uten hinder av taushetsplikt (§ 1-15).
- Kommunens vedtak kan påklages til statsforvalteren, som prøver lovligheten (§ 1-16).
- Skjenkebevilling kan gis for inntil 4 år, med opphør senest 30. september året etter at nytt kommunestyre tiltrer (§ 1-6).
- Bevilling kan også gis for en del av året eller for en enkelt anledning.
- Bevillingsgebyret beregnes ut fra forventet mengde alkohol (§ 7-1). Minstegebyret for skjenking er 6 600 kr i 2026.
- Ved årets slutt sender du inn faktisk omsetning, og kommunen kan etterberegne (alkoholforskriften § 6-3).
- Ved overdragelse faller bevillingen bort. Varsle kommunen, søk innen 30 dager og drift i inntil 3 måneder (§ 1-10).
- Ved død kan dødsboet drive i tre måneder. Ved konkurs faller bevillingen bort, men boet kan selge varene til andre med bevilling.
- Varelageret kan følge med når ny bevilling er gitt før eierskiftet (alkoholforskriften § 11-1).

2. Vandel, styrer og internkontroll

KORT OPPSUMMERT FRA KURSET

- Vandelskravet for bevillingshaver og personer med vesentlig innflytelse omfatter også skatt, avgift og regnskap (§ 1-7b).
- For styrer og stedfortreder gjelder alkohollovgivningen og relatert lovgivning (§ 1-7c).
- Forhold eldre enn 10 år kan ikke vektlegges.
- Styrer og stedfortreder må være over 20 år og ha bestått kunnskapsprøven.
- Kommunen holder prøven innen 2 måneder etter melding (alkoholforskriften § 5-3).
- Skjenkeprøven krever kunnskaper om alkoholloven kapittel 1, 4, 5, 7, 8 og 9, og kjennskap til 2, 3, 6 og 10 (§ 5-4).
- Prøven koster 400 kr per forsøk (§ 5-6).
- Bevillingen skal utøves forsvarlig og etter vilkårene til enhver tid (alkoholloven § 4-7). Brudd på forsvarlig drift gir 8 prikker.
- Bevillingshaver og styrer har ansvaret, fører tilsyn med de ansatte og gir dem opplæring (alkoholforskriften § 2-2).
- Internkontrollen skal være tilpasset, dokumentert, oppdatert og tilgjengelig ved kontroll (§ 8-3).
- Ingen skjenking fra automat (alkoholforskriften § 2-5).
- Ingen alkohol som premie (alkoholloven § 8-6) og ingen gratis utdeling for å fremme salg (§ 8-6a).
- Rabattforbudet i § 8-12 gjelder salgsbevilling, ikke skjenkesteder.
- Brennevin over 60 % er forbudt (§ 8-13).

3. Aldersgrenser og legitimasjon

TALLENE DU MÅ KUNNE

Regel	Tall	Kilde
Kjøpe gruppe 1 og 2	18 år	al. § 1-5
Kjøpe gruppe 3	20 år	al. § 1-5
Skjenke gruppe 1 og 2 / 3	18 år / 20 år	al. § 1-5
Tvil om alder	Rett og plikt til å kreve legitimasjon	af. § 2-4
Styrer og stedfortreder	Over 20 år	al. § 1-7c

KORT OPPSUMMERT FRA KURSET

- Gjester: 18 år for alkoholsvak drikk og gruppe 1 og 2, 20 år for gruppe 3 (alkoholloven § 1-5).

- Den som skjenker: 18 år for gruppe 1 og 2, 20 år for gruppe 3, med unntak for fagbrev og lærlinger (alkoholforskriften § 2-3).
- Ved tvil om alder har du rett og plikt til å kreve legitimasjon (§ 2-4).
- Skriftlig fullmakt fra foreldre endrer ikke grensene.
- Du skal påse at mindreårige ikke drikker alkohol som er skjenket til andre (§ 4-3).
- Det er forbudt å kjøpe gruppe 3 for noen under 20 år og annen alkohol for noen under 18 år (§ 8-8).
- Minibar på hotellrom må ikke være tilgjengelig for mindreårige (§ 4-8).

4. Skjenketider og konsum

TALLENE DU MÅ KUNNE

Regel	Tall	Kilde
Normaltid gruppe 3	Kl. 13–24	al. § 4-4
Normaltid annen alkohol	Kl. 08–01	al. § 4-4
Alltid forbudt gruppe 3	Kl. 03–13	al. § 4-4
Alltid forbudt annen alkohol	Kl. 03–06	al. § 4-4
Konsum	Slutt senest 30 min etter skjenketid	al. § 4-4
Brennevin	2 og 4 cl (ikke cocktails)	af. § 4-5

KORT OPPSUMMERT FRA KURSET

- Normaltid: gruppe 3 kl. 13.00–24.00, annen alkoholholdig drikk kl. 08.00–01.00 (alkoholloven § 4-4).
- Kommunen kan innskrenke eller utvide tidene, og tiden kan utvides for en enkelt anledning.
- Forbudt: gruppe 3 kl. 03.00–13.00, annen drikk kl. 03.00–06.00. Gruppe 3 kan ikke gå lenger enn annen drikk.
- Konsumet må stoppe senest 30 minutter etter skjenkestopp.
- Overnattingsgjester kan få gruppe 1 og 2 uten tidsgrense. Bransjeintern prøvesmaking kan skje kl. 06.00–03.00.
- Bare skjenket alkohol på stedet, ikke medbrakt, og ingenting tas med ut (alkoholforskriften § 4-4).
- Brennevin i 2 eller 4 cl (§ 4-5). Alkohol frie alternativer på kartet (§ 4-6). Halvflasker når de finnes (§ 4-7).

5. Åpenbart påvirket og bistandsplikt

KORT OPPSUMMERT FRA KURSET

- Du må ikke skjenke til noen som er åpenbart påvirket, eller slik at de må antas å bli det (alkoholloven § 8-11).
- Åpenbart påvirkede skal ikke slippes inn (alkoholforskriften § 4-1).
- Er personen inne, skal stedet sørge for at vedkommende går, og at den som trenger det, får nødvendig bistand.
- Bordregelen: ingen ved bordet får alkohol før den påvirkede er fjernet (§ 4-2).
- Kontrollen skal særlig se på skjenketider, alder og skjenking til påvirkede (§ 9-4).
- Prikker: 4 for skjenking, 2 for adgang eller ikke få personen ut, 8 for brudd på bistandsplikten.
- Politiet kan stenge et sted i inntil to dager av hensyn til ro, orden og sikkerhet (alkoholloven § 1-8a).

6. Kontroll, prikker og reklame

TALLENE DU MÅ KUNNE

Regel	Tall	Kilde
Under 18 år, bistandsplikt, forsvarlig drift, hindre kontroll	8 prikker	af. § 10-3
Åpenbart påvirket, tider, gruppe 3 til 18–19 år	4 prikker	af. § 10-3
Internkontroll, styrer/stedfortreder, gebyr	2 prikker	af. § 10-3
Reklame, medbrakt drikke, skjenkemengde	1 prikk	af. § 10-3
12 prikker på 2 år	Inndragning i 1 uke	af. § 10-2

KORT OPPSUMMERT FRA KURSET

- Kommunen kontrollerer kommunale bevillinger og kan kreve tilgang til lokaler og regnskaper (alkoholloven § 1-9).
- Kontroll av skjenkesteder skjer med minst to kontrollører, åpent eller anonymt (alkoholforskriften § 9-5).
- Rapport innen én uke, og bevillingshaveren kan uttale seg innen to uker (§ 9-6).
- Hvert sted kontrolleres minst én gang i året, og kommunen gjør minst tre ganger så mange kontroller som den har steder (§ 9-7).
- 12 prikker i løpet av to år gir inndragning i én uke (§ 10-2). Hindring av kontroll gir 8 prikker.
- En bevilling som ikke er brukt det siste året, kan inndras (§ 10-7).
- Kommunens vedtak kan påklages til statsforvalteren (alkoholloven § 1-16).
- Reklame for alkoholholdig drikk er forbudt, også for andre varer med samme merke (alkoholloven § 9-2).
- Reklame er massekommunikasjon med mål om å fremme salg, også i sosiale medier (alkoholforskriften § 14-2).
- Tillatt: navn, adresse, åpningstider og bevillingsrettigheter, og nøkterne opplysninger på stedet og egen nettside (§ 14-3).
- Menyen kan foreslå drikke til maten når alkoholfrie alternativer også står der.
- Helsedirektoratet fører tilsyn og kan pålegge retting med tvangsmulkt (alkoholloven §§ 9-3 og 9-4).
- Helsedirektoratet kan også ilegge overtredelsesgebyr for brudd på reklameforbudet. Vedtaket kan påklages til Markedsrådet (§ 10-5).
- Kommunen gir 1 prikk for brudd på reklameforbudet (alkoholforskriften § 10-3).

3. Fellene flest går i

Mange spørsmål skiller mellom regler som ligner hverandre. Lær forskjellen, så slipper du å gjette.

Grensene for drikkegruppene

Gruppe 1 er over 2,5 og høyst 4,7 %, gruppe 2 over 4,7 og under 22 %, og gruppe 3 er 22–60 % (alkoholloven § 1-3). Brennevin begynner altså på 22 %, ikke over 22 %.

Aldersgrensen gjelder også den som skjenker

Gjesten må være 18 år for gruppe 1 og 2 og 20 år for gruppe 3 (alkoholloven § 1-5). Den som skjenker, må som hovedregel ha samme alder (alkoholforskriften § 2-3).

Normaltid og forbudstid er ikke det samme

Normaltiden er kl. 08–01 for gruppe 1 og 2 og kl. 13–24 for gruppe 3. Kommunen kan endre den, men skjenking er alltid forbudt kl. 03–06, og for brennevin kl. 03–13 (alkoholloven § 4-4).

30 minutter gjelder konsumet

Gjestene må ha drukket opp senest 30 minutter etter at skjenketiden er slutt. Du kan ikke skjenke i disse 30 minuttene (alkoholloven § 4-4).

Bordregelen

Er én ved bordet åpenbart påvirket, får ingen ved bordet alkohol før den påvirkede er fjernet (alkoholforskriften § 4-2).

Brennevin til 18- og 19-åringer

Det gir 4 prikker, ikke 8. Åtte prikker er for skjenking til personer under 18 år (alkoholforskriften § 10-3).

12 prikker på to år

Da skal kommunen inndra bevillingen i én uke (alkoholforskriften § 10-2). Prikkene summeres over to år, ikke per kalenderår.

Rabattforbudet gjelder salg

Forbudet mot spesielle rabatttilbud i alkoholloven § 8-12 gjelder salgsbevilling, ikke skjenkesteder.

4. Huskeliste for prøvedagen

- ☐ Kontroller at du har bestilt kunnskapsprøven for skjenkebevilling og ikke prøven for salg. **Bergen og Rogaland brann og redning** minner om at det er to ulike prøver.
- ☐ Betal gebyret på 400 kr per forsøk (**alkoholforskriften § 5-6**). Hos Rogaland brann og redning må du betale innen 12 timer etter påmelding.
- ☐ Sjekk hvilken ordbok som er lov. **Oslo** tillater ordbok, **Bergen** norsk ordbok og **Tromsø** ordbok mellom norsk og et annet språk. Tolk er ikke tillatt hos noen av dem.
- ☐ Ta med gyldig legitimasjon med bilde. **Oslo kommune** godtar pass, førerkort, bankkort med bilde eller nasjonalt ID-kort, men ikke digital ID.
- ☐ Ta med kvittering for betalt prøve hvis kommunen ber om det. **Bergen** og **Tromsø** gjør det.
- ☐ Møt i god tid. **Oslo** ber deg komme tidligst 15 minutter før, **Hamar** minst 10 minutter før og **Rogaland brann og redning** minst fem minutter før.
- ☐ Avtal tilrettelegging på forhånd hvis du trenger det, og ta med legeerklæring hvis kommunen krever det.
- ☐ Påmeldingen er ofte bindende. I **Oslo** og hos **Rogaland brann og redning** får du bare pengene tilbake mot legeerklæring.
- ☐ Svar på alle spørsmålene. Les alle svaralternativene før du velger, og se etter ord som «alltid», «bare» og «senest».
- ☐ Du har 60 minutter. Med 30 spørsmål blir det to minutter per spørsmål.

Kommunale regler er hentet fra kommunenes egne sider og gjelder bare kommunen som er nevnt. Sjekk alltid siden til kommunen der du tar prøven.

5. 10 øvingsspørsmål

Svar før du ser på fasiten under. Spørsmålene er Kurs.ings egne, ikke kommunens.

1. Hva er forskjellen på «salg» og «skjenking» i alkoholloven?

- A. Salg er til forbruker, skjenking er til bedrifter.
- B. Salg er for drikking utenfor stedet, skjenking er for drikking på stedet.
- C. Skjenking gjelder kun brennevin.

2. Må styrer ha bestått kunnskapsprøven?

- A. Nei.
- B. Ja, bestått kunnskapsprøve er måten kravet oppfylles på.
- C. Bare hvis man mangler erfaring.

3. Hvilken aldersgrense gjelder for servering av brennevin (Gruppe 3)?

- A. 18 år
- B. 20 år
- C. 21 år

4. Hva er det seneste klokkeslettet kommunen kan tillate skjenking til?

- A. Kl. 01.00
- B. Kl. 03.00
- C. Kl. 04.00

5. Har du lov til å slippe inn en åpenbart påvirket person?

- A. Ja, hvis han lover å drikke vann.
- B. Nei, personen skal ikke slippes inn.
- C. Ja, hvis han betaler cover charge.

6. Må internkontrollen etter alkoholforskriften dokumenteres?

- A. Nei, muntlig holder.
- B. Ja, i den formen og det omfanget virksomheten krever.
- C. Bare hvis man har over 10 ansatte.

7. Hva gir normalt 2 prikker etter reaksjonssystemet?

- A. At internkontrollen er digital i stedet for i en perm.
- B. Mangler ved bevillingshavers internkontroll.
- C. At rutineene er tilpasset virksomheten.

8. Er det lov å skjenke brennevin med 96 volumprosent alkohol?

- A. Ja, i drinker.
- B. Nei, brennevin over 60 volumprosent er som hovedregel forbudt.
- C. Ja, hvis man har utvidet bevilling.

9. Kan eier være styrer?

- A. Ja, når kravene til styrer ellers er oppfylt.
- B. Nei, de må være forskjellige personer.
- C. Kun i AS.

10. Når har ansatte rett og plikt til å kreve legitimasjon?

- A. Ved enhver bestilling, uansett gjestens alder.
- B. Når de er i tvil om gjestens alder.
- C. Bare når politiet er til stede.

Fasit og forklaring

1. B: Salg er for drikking utenfor stedet, skjenking er for drikking på stedet. Salg er overdragelse til forbruker for drikking utenfor salgsstedet. Skjenking er salg for drikking på stedet (alkoholoven § 1-4). Kilde: [Alkoholoven § 1-4](#).

2. B: Ja, bestått kunnskapsprøve er måten kravet oppfylles på. Styrer og stedfortreder må ha dokumentert kunnskap om alkoholoven (alkoholoven § 1-7c). Kravet oppfylles ved bestått kunnskapsprøve (alkoholforskriften § 5-1). Kilde: [Alkoholforskriften § 5-1](#).

3. B: 20 år. Brennevin (gruppe 3, fra og med 22 volumprosent) må ikke skjenkes til noen under 20 år (alkoholoven § 1-5). Kilde: [Alkoholoven § 1-5](#).

4. B: Kl. 03.00. Skjenking av gruppe 3 er forbudt mellom kl. 03 og 13, og annen alkoholholdig drikk mellom kl. 03 og 06 (alkoholoven § 4-4). Kommunen kan derfor ikke tillate skjenking etter kl. 03. Kilde: [Alkoholoven § 4-4](#).

5. B: Nei, personen skal ikke slippes inn. Personer som er åpenbart påvirket av rusmidler, må ikke gis adgang til skjenkestedet (alkoholforskriften § 4-1). Kilde: [Alkoholforskriften § 4-1](#).

6. B: Ja, i den formen og det omfanget virksomheten krever. Internkontrollen skal dokumenteres i den formen og det omfanget som er nødvendig ut fra virksomhetens størrelse, egenart, aktiviteter og risiko (alkoholforskriften § 8-3). Kilde: [Alkoholforskriften § 8-3](#).

7. B: Mangler ved bevillingshavers internkontroll. Mangler ved bevillingshavers internkontroll gir to prikker (alkoholforskriften § 10-3). Forskriften krever ingen bestemt fysisk perm. Kilde: [Alkoholforskriften § 10-3](#).

8. B: Nei, brennevin over 60 volumprosent er som hovedregel forbudt. Det er forbudt å skjenke, selge eller omsette brennevin med over 60 volumprosent alkohol (alkoholoven § 8-13). Departementet kan unnta enkelte særlige sorter. Kilde: [Alkoholoven § 8-13](#).

9. A: Ja, når kravene til styrer ellers er oppfylt. Styrer og stedfortreder må være ansatt på stedet eller arbeide i virksomheten i kraft av eierstilling (alkoholoven § 1-7c). Eierne kan derfor være styrer når kravene ellers er oppfylt. Kilde: [Alkoholoven § 1-7c](#).

10. B: Når de er i tvil om gjestens alder. Ansatte på salgs- og skjenkesteder har rett og plikt til å kreve legitimasjon når de er i tvil om alderen (alkoholforskriften § 2-4). Kilde: [Alkoholforskriften § 2-4](#).

6. Kilder og mer øving

- Alkoholoven lovdata.no/dokument/NL/lov/1989-06-02-27
- Alkoholforskriften lovdata.no/dokument/SF/forskrift/2005-06-08-538
- Alkoholforskriften kapittel 5 (kunnskapsprøven) lovdata.no/dokument/SF/forskrift/2005-06-08-538/KAPITTEL_5
- Oslo kommune: Etablererprøven www.oslo.kommune.no/skatt-og-naring/salg-servering-og-skjenking/etablerer-og-kunnskapsprovene/etablererproven/
- Oslo kommune: Kunnskapsprøvene www.oslo.kommune.no/skatt-og-naring/salg-servering-og-skjenking/etablerer-og-kunnskapsprovene/kunnskapsprovene/
- Bergen kommune: Etablererprøven og kunnskapsprøven www.bergen.kommune.no/innbyggerhjelpen/naring-avgifter-og-anskaffelser/naring/bevilling-og-tillatelser/etablererproven-og-kunnskapsproven
- Tromsø kommune: Etablererprøven www.tromso.kommune.no/tema/naering-0/salg-servering-og-skjenking/etablererproven
- Tromsø kommune: Kunnskapsprøvene www.tromso.kommune.no/tema/naering-0/salg-servering-og-skjenking/kunnskapsprovene
- Hamar kommune: Etablererprøven www.hamar.kommune.no/etablererproven/
- Rogaland brann og redning IKS: Etablerer- og kunnskapsprøven www.rogbr.no/miljørettet-helsevern-og-skjenkekontroll/tobakks-og-skjenkekontroll/rogbr-no-skjenkekontrollen

Vil du øve mer? Gratis på nett: www.kurs.ing/gratis-skjenkeprove-test og www.kurs.ing/ressurser/ovingsporsmal-skjenkeproven. Ingen registrering.

Kurs.ing har et kurs til kunnskapsprøven for skjenkebevilling. Der får du 222 øvingsspørsmål med forklaring og en øvingsprøve på tid. Kurset koster 297 kr alene, eller 497 kr i Bevillingspakken med kursene for alle tre bevillingsprøvene. Du får 8 ukers tilgang og beståttgaranti etter vilkårene i kjøpsbetingelsene (www.kurs.ing/kjopsbetingelser). Gebyret til kommunen betaler du separat. Se kurset: www.kurs.ing/skjenkebevilling

Kurs.ing er en privat kursleverandør. Vi holder ikke prøvene og utsteder verken prøvebevis, kursbevis eller bevillinger. Guiden er en oversikt, ikke juridisk rådgivning, og erstatter ikke lovteksten. Tallene er kontrollert mot kildene 25.–27. september 2026. Regler kan endres, så sjekk lovteksten på lovdata.no og kommunens egen side. Meld fra om feil til ola@kurs.ing.